

Экологическое образование нацелено на формирование новой культуры отношений учащихся к природе. Необходимость разработки нового аспекта школьного образования обусловлена актуальностью современной проблемы защиты человека от многочисленных опасностей, которыми ему грозит дальнейшее неконтролируемое техническое развитие.

О.О.Марушій

ФОРМУВАННЯ ВІЙСЬКОВО-ПАТРІОТИЧНОЇ АКТИВНОСТІ СТАРШОКЛАСНИКІВ

Відомо, що життєва активність – це готовність молодій людині до свідомого вибору місця в житті, здатність максимально розкрити й реалізувати свої потенційні можливості, закладені природою, здібності, талант, здатність до власної життєтворчості [1].

У психолого-педагогічному розумінні це уміння: ставити перед собою мету в будь-якій діяльності; приймати рішення в ситуаціях вибору; планувати і складати програму дій; виконувати прийняті рішення [2]. Крім якісних характеристик активності, до уваги приймають і кількісні, які характеризуються трьома рівнями саморегуляції (інстинктивно-ситуаційний, довільно-вольовий, креативний) [2].

Важливе місце у процесі формування особистості займає військово-патріотична активність.

У силу своєї нормативної природи військово-патріотична активність особистості не є постійною величиною. На неї суттєво впливають не тільки норми суспільства, але й соціокультурні, економічні, ідеологічні групи, формальні і неформальні об'єднання.

Тому, у структурі військово-патріотичної активності ми виділяємо блоки, які обумовлені: перший – зовнішніми умовами, які перераховані вище; другий – військово-патріотична діяльність; третій – умови і фактори, які впливають на дію юнака. Саме цей блок, незважаючи на його

важливість, є найменш дослідженим у теорії і практиці. Спираючись на праці дослідників [3,4], ми визначили рівні військово-патріотичної активності: потенційний рівень – характеризується прихованими задатками, які зовнішньо не проявляються. У наших дослідженнях на цьому рівні виявлено до 24,5% допризовників.

Низький рівень характеризується невірною важеністю, ситуаційністю дій і вчинків, відсутністю сформованої власної лінії поведінки через підвищену навіюваність, схильністю керувати у військово-патріотичній діяльності емоціями задоволення або зовнішніми спонуками. Це ситуативна, нестійка військово-патріотична активність. Старшокласників такого рівня у наших дослідженнях було виявлено 39,5%.

Середній рівень характеризується стійкими проявами військово-патріотичної активності. Відзначаються смисловими спонуками “необхідно”, “зобов’язаний”, “потрібно”, “буду”, які побуджуються раціональними, прагматичними мотивами. На цьому рівні, за нашими даними, виявлено 24,8% старшокласників.

На **високому рівні** проявляються старшокласники, які одержують задоволення від військово-патріотичної діяльності, інтерес до її предмета. Це стійка активність, що спонукається інтересом і виявляється в над ситуативній, творчій військово-патріотичній діяльності. На цьому рівні знаходяться 11,2% старшокласників, які взяли участь в експерименті. Таке співвідношення між рівнями військово-патріотичної активності викликає занепокоєння. Адже серед школярів 64,0% не володіють достатнім рівнем військово-патріотичної активності, тобто не сприймають службу в армії за обов’язок охороняти Батьківщину. А це означає, що питання формування готовності старшокласників до військової строкової служби необхідно розв’язувати. На нашу думку, таку форму роботи треба проводити системно. Систематична готовність старшокласників до військово-патріотичної діяльності включає декілька видів: освітню, фізичну, психологічну, соціальну і духовну. За кожним з

видів готовності закріплені певні риси. Показати це можна за допомогою моделі:

Системна модель готовності старшокласників до військової строкової служби

Мета: формування готовності старшокласників до військово-патріотичної активності

Рівні готовності: освітня, фізична, психологічна, соціальна, духовна

Результат: військово-патріотична активність

Велике значення має збір інформації про результативність дій. Але одержати зворотну інформацію досить важко. Адже ця робота проводиться у позаурочний час, коли на формування готовності не відводяться спеціальні години; технологія одержання такої інформації ще не відпрацьована. Саме тому для розв'язання цієї проблеми ми пропонуємо ввести інтегральний показник – військово-патріотична активність старшокласника, який буде показником ефективності урочної і позаурочної роботи закладу освіти. Такий показник буде залежати від зовнішнього і внутрішнього функціонування системи підготовки молоді до служби в Збройних Силах України. Для цього ми визначили: мету педагогічної діяльності, форми реалізації завдань військово-патріотичного виховання, методи реалізації завдань військово-патріотичного виховання. Розглянувши ці складові ми прийшли до висновку, що вони можуть бути компонентами системи підготовки старшокласників до служби в Збройних Силах України.

З цією метою ми почали розробляти основи кожного рівня готовності. Це дозволить визначитись з шляхами реалізації системи підготовки старшокласників до служби в Збройних Силах України.

Література

1. Аксенова Н.П. Организационно-педагогические основы военно-патриотического воспитания

- старшокласників. – Дисс. ... канд.пед.наук. – М. – 1970
2. Киричук О.В. Принципи побудови інноваційної педагогічної системи освітнього закладу // Рідна школа. – 2000. – № 5
  3. Киричук О.В. Педагогічна система освітнього закладу як об'єкт психології управління // Збірник наук. праць учасників П'ятих Костюківських читань. – К.: Генозис, 1998. – Т. III
  4. Киричук О.В., Коберник О.М. Психолого-педагогічна діагностика розвитку учнів та колективу школи. – К. – 1998

Е.Мойсеєнко, Н.А.Грицай

ДИТЯЧА АГРЕСИВНІСТЬ ТА ПРИЧИНИ ЇЇ ВИНИКНЕННЯ

Зростання агресивності – одна з проблем дитячого колективу, з якою все частіше стикаються вихователі. За останні роки зросли показники підліткової і, що найбільш тривожно, дитячої злочинності, відхилень в емоційному та психологічному здоров'ї дітей дошкільного віку. Практика виховання свідчить про те, що сьогодні значно підвищились потреби педагогів у знанні психології дошкільників для того, щоб пізнати природу проявів дитячої агресивності та своєчасно запобігати небезпечним тенденціям у поведінці дитини. Агресивна дитина завдає багато проблем не тільки тим, хто поруч з нею – дітям, батькам, вихователям, але й самій собі.

Агресивність – це цілеспрямоване нанесення фізичної та психологічної шкоди іншій людині. Діти, що мають схильність до насильства, відрізняються від своїх однолітків не тільки зовнішньою поведінкою, а й психологічно. Агресія дитини – це відображення внутрішнього дискомфорту, невміння адекватно реагувати на події, що відбуваються поруч з нею.